

Dr Anthony J. Tomasino, Judaizm przed Jezusem,

sesja 3, Imperium Perskie

© 2024 Tony Tomasino i Ted Hildebrandt

To jest Tony Tomasino i jego nauczanie o judaizmie przed Jezusem. To jest sesja 3, Imperium Perskie.

Kiedy dotrzemy do końca Starego Testamentu, okaże się, że Żydzi są częścią królestwa ludu znanego jako Persowie.

Persowie nie odgrywają zbyt dużej roli w Starym Testamencie. Nie są oni głównymi graczami w większości historii Izraela. Wiesz, wiemy wszystko o Egipcjanach, wiemy wszystko o Babilończykach i całkiem sporo o Asyryjczykach, ale niewiele o Persach, ponieważ są to jakby odlegli obcy ludzie.

Odlegli także pod względem etnicznym. Persowie są częścią grupy ludu indoaryjskiego, która wyemigrowała na ziemie Bliskiego Wschodu i w pewnym sensie osiedliła się tam na stałe. Często w Biblii słyszymy o Medach i Persach, tam gdzie jest o nich mowa.

Na przykład w Księdze Daniela jest mowa o Medach i Persach, jak gdyby stanowili jedną grupę. I jest ku temu powód. Byli ze sobą blisko spokrewnieni.

Ale chronologicznie rzecz biorąc, Medowie poprzedzają Persów. Zatem królestwo Medów, jak widać na mapie, było naprawdę dość duże i rywalizowało z wieloma innymi ówczesnymi królestwami. Medowie przybyli do Iranu około 1500 roku p.n.e.

Wiemy o tym dzięki pozostałościom archeologicznym. Przede wszystkim byli to ludzie koczowniczy. Zatem jeźdźcy kochali swoje konie, a konie były w rzeczywistości ważną częścią ich kultury, a nawet ważną częścią ich religii.

Ale kiedy przybyli, osiedlili się i zaczęli budować królestwo, tak naprawdę zaczęli odgrywać rolę graczy na scenie międzynarodowej około 836 roku p.n.e. Są zaangażowani na przykład w upadek imperium asyryjskiego. Oni także byli graczami w całym tym wydarzeniu.

Plemiona Medów i inne ludy indoaryjskie, które osiedliły się w tym regionie, w rzeczywistości były zjednoczone przez człowieka o imieniu Kyaxares. Wszystkie te imiona zostały zapisane w formie greckiej, ponieważ zostały zachowane dla nas głównie w źródłach greckich. Zatem oryginalne nazwy są oczywiście wymawiane nieco inaczej.

Ale Cyaxares jest postacią niemal mitologiczną w historii Medów, jeśli chodzi o jego zdolność do organizowania i jednoczenia ludzi pod jego rządami. Dzięki niemu powstało imperium, które naprawdę mogło konkurować z Babilonem. I tutaj widzimy, że jeśli chodzi o obszar geograficzny, Imperium Median było w rzeczywistości nieco większe niż Imperium Babilońskie.

Nie było tam tak wielu ludzi, ponieważ tutaj, w regionie Żyznego Półksiężycza, znajduje się kilka dużych obszarów zaludnionych. A ten obszar to mnóstwo jałowej ziemi. Ale było wiele narodów, które zjednoczyły się pod rządami Imperium Median.

Jednym z ludów zjednoczonych pod rządami Median byli Persowie. Tak więc Persowie, podobnie jak Median, pochodzili z regionów indo-aryjskich. Podobnie jak oni, byli pierwotnymi koczownikami.

I osiedlili się, i zaczęli zakładać królestwo. I to królestwo zostało podbite i stało się częścią Imperium Median. Kulturowo nie różnią się od Medów, z wyjątkiem tego, że ich język jest nieco inny.

Język perski różni się nieco od języka Medów, ich system pisma jest nieco inny i tak dalej. Ale jeśli chodzi o architekturę, niektóre cechy kulturowe itd., są one prawie takie same. Byli wasalami Medów aż do 550 roku p.n.e.

W roku 550 pojawił się inny człowiek, który miał dokonać wielkich zmian w tym układzie. A to był ten człowiek, imieniem Cyrus, którego znamy jako Cyrusa Wielkiego. Cyrus jest nam znany z wielu różnych źródeł.

Grecy bardzo go podziwiali. I tak pisali o nim Herodot, Ktezjasz i Ksenofont, którzy żyli wkrótce po czasach Cyrusa. A w tym przypadku mamy rzadkie rodzime dzieło, które opowiada o Cyrusie, jego dziele i jego rządach.

I to jest monumentalny napis. Nazywamy go napisem Behistun , ponieważ znajduje się w Behistun , gdzie został znaleziony. Napis w Behistunie został wykonany przez Dariusza, który był Cyrusem, a nie jego bezpośrednim następcą, ale kilku królów po nim.

Dariusz opowiedział o panowaniu Cyrusa i twierdził, że jest z nim związany. Istnieją pytania, czy rzeczywiście był spokrewniony z Cyrusem, ale Dariusz uzasadniał swoje własne rządy twierdzeniem, że on i Cyrus byli kuzynami. W każdym razie jest to dzieło niezwykle, ten napis.

Wciąż jednak pojawiają się pytania, jak tego dokonano, ponieważ nawet archeolodzy, którzy dokonali wstępnego rozszyfrowania tego tekstu, podczas kopiowania znaków huśtali się na linach. Ale początek inskrypcji brzmi: Jestem Dariusz, wielki król, król królów, król Persji, król krajów, syn Hystaspesa , wnuk Arsamesa, Achemenid. I to jest

tutaj to określenie, Achemenid, które w pewnym sensie oznacza, że twierdzi on o swoim związku z Cyrusem Wielkim, ponieważ Cyrus również był uważany, nie przez samego Cyrusa, ale przez jego następców, za Achemenida.

Wróćmy więc do Cyrusa. Czy był Achemenidem? Naprawdę nie wiemy. Mówiąc o Achemenidzie, mam na myśli potomka Achemenesa, o którym większość królów perskich twierdzi, że pochodzi od tego człowieka o imieniu Achemenes.

Nazywamy je zatem Imperium Achemenidów lub dynastią Achemenidów. Cyrus mógł, ale nie musiał, w rzeczywistości być częścią tej dynastii, ale Dariusz i jego następcy twierdzili, że tak było, być może w celu usprawiedliwienia własnych rządów. Został królem Persji w 560 roku p.n.e.

Udowodnił, że jest bardzo sprawny w walce i udało mu się powiększyć swoje posiadłości. Jego dzieło i zniszczenie niektórych królestw wokół Imperium Medyjskiego wywarło ogromne wrażenie na cesarzu Medów. Król Astyages zdecydował, że najlepszym sposobem poradzenia sobie z człowiekiem takim jak Cyrus będzie uczynienie go częścią rodziny.

Bo wiesz, jeśli masz mężczyznę z dużymi ambicjami i zdolnościami, coś, chcesz mieć pewność, że jest po twojej stronie. I tak Astyages poślubił Cyrusa z własną córką, myśląc, że to utrzyma go w ryzach. Cóż, mylił się.

Ponieważ w 555 rpn.e Cyrus zbuntował się przeciwko Astyagesowi i wyparł go, odebrał mu władzę nad imperium i zmienił Imperium Medyjskie w Imperium Perskie. A co się stało z teściem Cyrusa? Cóż, pozostał królem. Właściwie w 550 rpn.e, kiedy podbój dobiegł końca, Cyrus został cesarzem, a Astyages jednym z jego królów-klientów.

To był właściwie jeden z jego głównych sposobów działania: kiedy tylko mógł, utrzymywał lokalnych władców na swoich stanowiskach, po prostu próbując pozyskać ich lojalność, zamiast próbować ich wyprzeć, zmiażdżyć lub cokolwiek innego. Tak więc, kiedy podbija Lidię w 547 rpn.e, udaje mu się utrzymać politykę tolerancji i politykę utrzymywania miejscowej ludności w ryzach poprzez jak najmniejsze zmiany. Teraz, oczywiście, ci ludzie muszą płacić podatki i daninę, co jest typowe dla imperium, ale w większości odkryli, że życie pod rządami Persów nie zmieniło się w żaden drastyczny sposób.

Minęło sporo czasu od założenia i ekspansji imperium perskiego, zanim zwrócił swoją uwagę na Babilon. A Babilończycy zaczęli się bardzo denerwować, ponieważ Cyrus krążył i rozszerzał się poprzez podbój różnych królestw, narodów i terytoriów wokół nich, ale w większości opuszczali Babilon w spokoju. Ale przez cały ten czas Cyrus prowadził inny rodzaj wojny.

Prowadził coś, co moglibyśmy nazwać wojną propagandową. Cyrus był w pewnym sensie mistrzem propagandy. Za pośrednictwem swoich posłańców oznajmił Babilończykom, że przybywa tam nie jako zdobywca, ale jako wyzwolicieł.

Przedstawiał siebie jako przyjaciela bogów. Swoją drogą, naprawdę nie wiemy, jakiej religii był Cyrus. Zakładamy, że prawdopodobnie był to ten typowo irański politeizm, który był dość dominujący przed powstaniem zaratusztrianizmu, o czym przejdę za chwilę.

Ale jedną z rzeczy, która pomogła Cyrusowi w tym miejscu, była wielka niepopularność ostatniego króla Babilonu, który był człowiekiem o imieniu Nabonidus. Oto prawdziwy problem Nabonidusa. Masz ambitnego, kompetentnego króla, który podbija wszystko wokół ciebie, a co robi Nabonidus? Bierze urlop.

Naprawdę nie wiemy, gdzie był Nabonid, kiedy Cyrus faktycznie podbił Babilon. Wiemy jednak, że Nabonidowi w zasadzie udało się rozgniewać na siebie wszystkich, zanim odszedł. Głównym powodem było to, że był reformatorem religijnym.

Głównym bogiem Babilonu był człowiek imieniem Marduk. Zanim dotrzemy do Starego Testamentu, nie mylić z Marmaduke, tak na marginesie, jest to duży pies w komiksach. Jednakże Marduk był bogiem burzy i do czasów Cyrusa większość babilońskich tekstów religijnych utożsamiała Marduka z uosobieniem wszystkich bogów.

Naprawdę niezwykle jest czytanie niektórych tekstów z tego okresu, ponieważ jest to niemal na granicy i w pewnym sensie niemal monoteizmem z ich oddaniem dla Marduka jako uosobienia wszystkich innych greckich bogów babilońskich. Ale Nabonidowi to nie przeszkadza. Nabonidus, zamiast być oddanym bogu Mardukowi, który tradycyjnie był bogiem ludów babilońskich, rzuca się w stronę bogini księżyca, Sin.

Zaczyna pozbawiać praw wyborczych świątynie Marduka i zaczyna wrzucać pieniądze do świątyń bogini księżyca. Było to oczywiście wspaniałe dla ludzi, którzy byli wielbicielami bogini księżyca, ale nie tak wspaniałe dla zwykłych ludzi, którzy kochali Marduka. Możesz sobie wyobrazić, co by było, gdyby prezydent Stanów Zjednoczonych ogłosił, że odtąd będziemy buddystami w tym kraju.

Buddyzm jest religią Stanów Zjednoczonych. I, bez przesady, zapewnimy buddystom wszelkiego rodzaju ulgi podatkowe, a wszyscy inni będą musieli zacząć płacić należną im część. I to samo wydarzyło się w Babilonie z Nabonidem.

I tak Cyrus zaprzyjaźnił się z kapłanami Marduka i powiedział im, jaka to szkoda, że ich bóg jest lekceważony, a religia ludu jest deptana przez Nabonidusa. Dlatego

przedstawia siebie jako zasadniczo wielkiego wyzwoliciela. Zamierza wyzwolić lud Babilonu od niekompetencji i odstępstwa Nabonidusa.

Co ciekawe, wieść ta dotarła także do Judy, ponieważ w Księdze Izajasza, w 45 rozdziale Izajasza, czytamy o Cyrusie, który będzie wielkim wybawicielem namaszczonego przez Pana, aby wyprowadzić lud Judy z niewoli także niewola. Ale Cyrus miał sen i zapisał to w jednym ze swoich tekstów, w którym mówi, że we śnie ukazał mu się bóg Marduk i powiedział: Proszę, przyjdź i uratuj mój lud przed bezbożnym oszustem Nabonidusem. Proszę, przyjdź, uwolnij ich i przywróć mnie, Marduku, na należne mi miejsce.

Tak więc 29 października 539 roku p.n.e. Cyrus wkroczył do Babilonu. Nie wiemy, jak dokładnie to się stało. Istnieją możliwości.

Jedna ze relacji podaje, że skierował rzekę i dzięki temu udało mu się przedostać do Babilonu. Było to dość kwestionowane, ponieważ uważano, że rzeki są zbyt głębokie, ale ostatnie wykopaliska faktycznie wykazały, że było możliwe, że rzeka, która przepływała pod bramami Babilonu i przez miasto, miała w rzeczywistości około 3 metrów głębokości, i że na niektórych obszarach rzeczywiście byłoby możliwe przeprawienie tej rzeki przez brod i być może odcięcie jej wód. To jedna z możliwości.

Inną możliwością jest to, że miał pomoc od wewnątrz, ponieważ z pewnością nie pozwolilibyśmy, aby kapłani Marduka otworzyli bramy i po prostu je zostawili otwarte, wiesz. O rany, czy zapomnieliśmy zamknąć tę bramę? Wow, kochani my, wiesz. W każdym razie Babilon został zdobyty bez rozlewu krwi, a Cyrusa ponownie okrzyknięto jego wyzwolicielem.

Jest to tekst zwany Cylindrem Cyrusa. Został odnaleziony i rozszyfrowany, a jego słowa zostały spisane przez lud Babilonu. Mówi, że jestem Cyrus, król świata, wielki król, potężny król, król Babilonu, król ziem Sumeru i Akadu, król czegoś, cztery czwarte ziemi, syn Kambyzes, wielki król, król Anszanu, wnuk Cyrusa, wielki król, król Anszanu, potomek Tespisa, wielki król, król Anszanu, potomek niekończącego się rodu królewskiego. Należy zauważyć, że nie wspomina on nic o Achemenesie.

Więc wiesz, OK. Ale w każdym razie, którego panowanie cenią bogowie Bel, czyli Marduk, i Nabu, inny tradycyjny bóg babiloński, którego królestwa pragną dla swoich serc i przyjemności. Kiedy w dobrym usposobieniu wszedłem do Babilonu, w atmosferze radości i radości założyłem siedzibę rządu w pałacu królewskim władcy, co prawdopodobnie nie było przesadą.

Marduk, wielki bóg, nakłonił wspaniałomyślnych mieszkańców Babilonu, aby mnie pokochali. I codziennie starałem się oddawać mu cześć, gdy moi liczni żołnierze i wielka liczba spokojnie wkroczyli do Babilonu i poruszali się bez przeszkód pośrodku Babilonu. Nie pozwoliłem nikomu terroryzować narodów ziem Sumeru i Akadu.

Taka była przez cały czas polityka Cyrusa. Tak naprawdę nie pozwalał swoim żołnierzom terroryzować rdzennych mieszkańców. Przedstawiał siebie jako przyjaciela wszystkich bogów, kogoś, kto będzie chodził i czynił dobro.

I dał dużo pieniędzy na wiele świątyń. W ten sposób zdobył serca kapłanów. I zdobywając serca kapłanów, często oczywiście ludzie podążali za nimi.

Jeśli chodzi o mieszkańców Babilonu, którzy wbrew woli bogów zostali zniewoleni, zniósłem pańszczyznę, co było sprzeczne z ich pozycją społeczną. Uwolniłem wszystkich niewolników. Co za facet, wiesz? Przyniosłem ulgę ich zrujnowanym budynkom, kładąc kres ich nieszczęściom i niewoli.

Marduk, wielki pan, był bardzo zadowolony z moich czynów i radował się. A mnie, Cyrusowi, królowi, który go czcił, i Kambyzesowi, mojemu synowi, potomkowi moich lędźwi, i mojemu wojsku, łaskawie udzielił swego błogosławieństwa. A my w dobrym duchu staliśmy przed nim spokojnie i radośnie go chwaliliśmy.

A więc tak Cyrus opisuje siebie i swoje postawy. Cyrusowi udało się rozprzestrzenić swoje imperium na prawie cały starożytny Bliski Wschód, w górę, przez Azję Mniejszą, Turcję i oczywiście w dół, na ziemie Izraela, aż w zasadzie do granic Egiptu. Nie podbił Egiptu, ale rozprzestrzenił się po nim przez dłuższy czas.

Przez całe życie pozostawał popularny wśród swoich poddanych. Wiele z tego miało związek z faktem, że był dobroczyńcą rodzimych kultów i rdzennych ludów. Włożył pieniądze w projekty odbudowy.

Kiedy odesłał jeńców do domu, niewątpliwie odegrał kluczową rolę w początkowej odbudowie Jerozolimy. Stosował politykę tolerancji zarówno religijnej, jak i kulturowej, co było niezwykle w tamtych czasach – a nie tak niezwykle, jak mogłoby się wydawać.

Faktem jest, że w Biblii słyszymy historie o Nabuchodonozorze Wielkim ustanawiającym złoty posąg i zmuszającym wszystkich ludzi do oddawania czci złotemu posagowi i tak dalej. Naprawdę, tego rodzaju rzeczy były rzadkością w starożytnym świecie, ale Cyrus wyniósł tolerancję na nowy poziom. I rzeczywiście, jak mówię, pokazywał się jako przyjaciel bogów.

Cyrus nie był świetnym organizatorem. Teraz naprawdę trzymał swoje imperium razem siłą własnej charyzmy. Nie zbudował więc struktur zapewniających jej dalszy sukces.

Musiałby to zrobić inny król. Tak naprawdę nie wiemy dokładnie, kiedy zmarł. Tak naprawdę nie wiemy, jak zginął.

Większość wierzy, że zginął w 530 r. w bitwie przeciwko grupie zwanej Scytami, która była ludem północnym, który był bardzo, cóż, znowu bardzo wojowniczy i powodował wiele kłopotów na północnych granicach imperium. Ale grób Cyrusa był w rzeczywistości bardzo prosty i pozbawiony ozdób, jak na kogoś, kto osiągnął tyle, co on. Można by pomyśleć, że będzie miał jakiś wspaniały pomnik, który naprawdę przyciągnie wzrok i będzie imponujący.

Ale nie, to było naprawdę całkiem proste. Według przekazów greckich znajdował się tam dość prosty napis, który mówił coś w rodzaju: tutaj leży Cyrus; Podbiłem świat, więc proszę, nie zazdrość mi, mój mały pomniku. I rzeczywiście był to pomnik dość mały i skromny.

A dla tak wielkiego człowieka, coś w rodzaju odpowiedniego, prostego hołdu. Co zatem Cyrus zrobił dla Żydów? Cóż, w Izajaszu 45 jest on opisany jako pomazaniec Pański, wybrany przez Boga wybawiciel. W tym samym rozdziale Księgi Izajasza jest napisane: chociaż mnie nie znacie, trzymałem was za rękę i zamierzam was prowadzić i zapewnić wam sukces.

Zatem Pan przyznaje, że Cyrus nie był jahwistą. Nie był czcicielem Pana. A jednak Bóg pobłogosławił jego pracę, ponieważ wykonywał dzieło Pana.

Jego polityka pozwoliła żydowskim jeńcom z Babilonu na powrót do Jerozolimy. Pierwotna fala repatriantów była prawdopodobnie niewielka. Ale mimo to zaczęto kłaść podwaliny pod odbudowę ziemi judzkiej, a zwłaszcza miasta Jerozolimy.

Najprawdopodobniej miał zamiar odbudować świątynię jerozolimską i zapewnić do tego środki finansowe oraz personel. Nie udało się go jednak ukończyć za jego życia. I szczerze mówiąc, nie wiemy, dlaczego nie.

To trochę dziwny rodzaj tajemnicy. Zatem wysłany Szesz Bazar był członkiem rodziny królewskiej. I bez wątplenia, kiedy Szesz Bazar przybył do Jerozolimy, wśród ludu panowało poczucie, że wkrótce nadejdą dni chwały i że królewski ród Dawida powróci, a oni znów staną się królestwem.

Ale tak się nie stało. Shesh Bazar po prostu znika. A świątynia nie została ukończona za jego panowania i została ukończona dopiero nieco później.

Ponownie jest bardzo prawdopodobne, że Cyrus zapewnił fundusze państwowe na odbudowę Jerozolimy. Jednak być może najważniejsze jest to, że umożliwił narodowi żydowskiemu ponowne rozpoczęcie tworzenia narodu i ponowne zobaczenie siebie jako narodu, który ma nadzieję i przyszłość. Jednakże jedną z rzeczy, o których powinniśmy pamiętać w odniesieniu do tego okresu, jest to, że nie wszystko poszło gładko, gdy nastąpił napływ ludzi powracających z Babilonu.

Myślisz o tym, co się tutaj wydarzyło. Tak więc w latach 587, 586 p.n.e. Babilończycy podbili Jerozolimę. Niszczą znaczną część miasta.

Niszczą mury miejskie i wiele budynków. Niszczą świątynię. Zabierają wszystkich bogatych, zamożnych i wpływowych ludzi i wywożą ich do Babilonu.

Cóż, Jerozolima była miastem, które w tamtym czasie miało wiele przedmieść, zwłaszcza ludzi, którzy przenieśli się do tego regionu, aby uciec przed grabieżami armii i tak dalej. Kiedy miasto Jerozolima nagle się wyludniło, nie pozostało puste. Wielu ludzi, którzy mieszkali w okolicach miasta, przeniosło się następnie do Jerozolimy i osiedliło w tych domach oraz na ziemiach i miejscach, które wcześniej należały do bardzo zamożnych ludzi.

Cóż, teraz ci ludzie wracają do Jerozolimy i mówią: Chcemy odzyskać nasze domy. W tym czasie w Jerozolimie panowało wiele napięć, wiele niepokoїв społecznych i niepokoїв. I to jest początek tarć między ludźmi, których uważano za mądrych, dobrych, pobożnych Żydów i mieszkańców tej ziemi.

Wydarzyło się tutaj wiele niezwykłych rzeczy. Jedną z rzeczy, która się wydarzyła, było to, że kiedy ci ludzie byli tutaj, w Babilonie, zostali w pewnym stopniu akulturowani. Mówiłem już trochę o tym, jak w pewnym sensie gromadzili się w swoich szeregach i patrzyli na siebie, szukając wsparcia.

A oni są daleko, w obcym kraju. Próbują zachować swoją tożsamość i budują te struktury, aby mieć pewność, że zachowają swoją tożsamość. Ale z drugiej strony musieli mieszkać w tym miejscu.

więc robią? Zaczynają przyjmować język tamtejszych ludzi. Aramejski staje się językiem ludzi wykształconych, bogatych. Teraz wracają do Jerozolimy, gdzie wśród klas niższych nadal mówi się po hebrajsku.

Więc masz już tego rodzaju dziwne rozwidlenie. Możesz odróżnić, kim są ludzie z klasy wyższej, a kto z klasy niższej, na podstawie języka, którym mówią. I co ciekawe, to ludzie z klas niższych mówią po hebrajsku, a nie ludzie z klas wyższych.

W końcu hebrajski stał się językiem uczonych. Jednak przez dłuższy czas hebrajski pozostawał żywym językiem. Nawet aż do czasów Jezusa możemy zobaczyć, że hebrajski był językiem mówionym jeszcze w tamtych czasach na rynku, ponieważ mamy dwujęzyczne napisy na przykład na słoikach po balsamie i tego typu przedmiotach z tamtego okresu.

Tak więc język hebrajski trwał dalej, ale sam hebrajski miał w pewnym sensie rozdzielenie między językiem zwykłych ludzi, rodzajem wulgarnego hebrajskiego, a

następnie językiem uczonych, który ostatecznie stał się tym, co nazywamy hebrajskim misznaickim. Ale to inna historia. Zatem ponownie za Cyrusa najprawdopodobniej rozpoczęła się odbudowa świątyni.

Ale z jakiegoś powodu zatrzymał się z piskiem i nie mógł zostać wznowiony przez jakiś czas. Teraz, po czasach Cyrusa, mamy niemal odwrotny stan rzeczy z jego synem Kambyzesem. Kambyzes nie panuje długo.

Panował kilka lat, ale Cyrus mianował go swoim następcą. Widzieliśmy go w cylindrze Cyrusa jako jego ulubionego syna. I wyznaczono go na przejęcie władzy po śmierci Cyrusa.

Możliwe, że Kambyzes zabił własnego brata, aby zapewnić sobie miejsce na tronie. To znowu może być częścią greckiej propagandy. Nie wiemy.

Ale według opowieści miał brata imieniem Bardia, którego zamordował Kambyzes, chcąc mieć pewność, że nie będzie żadnych rywali. Ten Cambyses jest również znany pod nazwą Smerdis, co jest trochę funky. Ale z relacji, które czytamy, ten Smerdis jest również znany jako Pseudo- Smerdis, ponieważ najwyraźniej ten facet zajął miejsce brata Kambyzesa, faceta o imieniu, cóż, Smerdis, który akurat wyglądał zupełnie jak brat Kambyzesa.

Nie wiem. Ale w każdym razie taka jest historia. Tutaj to mamy.

Kambyzes zostaje królem. Najwyraźniej zabił swojego brata. A potem najwyraźniej ten drugi facet, Smerdis, mówi: „Hej, jestem bratem Cambysesa, Bardia”.

Powinienem być królem. Cóż, Kambyzes postanawia dodać Egipt do królestwa perskiego. I maszeruje do Egiptu.

A w 525 rpn. podbija Egipt. Ogłoszono go faraonem Egiptu. Co ciekawe, w przeciwieństwie do Cyrusa Kambyzes był raczej nietolerancyjny, zwłaszcza wobec religii egipskiej.

Egipcjanie mieli tego byka zwanego bykiem Apis. Byk Apis, pozwólcie, że zatrzymam się na chwilę. Egipcjanie wierzyli, że byk Apis jest wcieleniem boga Ra, boga słońca.

I tak za każdym razem, gdy byk umiera, balsamują go. A wtedy jego miejsce zajmie nowy byk, który będzie nowym wcieleniem boga słońca. Cóż, historia głosi, że kiedy Kambyzes był z jakiegoś powodu w Egipcie, podjął się zabicia tego byka.

I oczywiście wcale to nie przypodobano się Egipcjanom. Więc, czy on to zrobił? Nie wiemy. Wiemy tylko, że Grecy uwielbiają opowiadać historie.

Cóż, podczas gdy Kambyzes jest w Egipcie, ten koleś Bardiya, Smerdis , czy kimkolwiek jest, postanawia, że ogłosi się królem, prawowitym królem imperium perskiego. I tak, choć wszyscy ci ludzie są zdezorientowani, ponieważ ten człowiek jest uderzająco podobny do brata Kambyzesa, cóż, Kambyzes w Egipcie tak naprawdę nie jest w stanie nic z tym zrobić. A teraz, w jaki sposób Bardiya przypodobał się ludziom? No cóż, od razu ogłasza wakacje podatkowe.

Zgadnij co? Jestem teraz królem. Nikt nie musi płacić podatków. No cóż.

I nagle stał się bardzo, bardzo popularny wśród ludzi. Cóż, Kambyzes wie, że nie może tego tak zostawić. Zaczyna więc spieszyć się z powrotem do Persji.

Zmarł w drodze do Persji. Wiele osób uważa, że popełnił samobójstwo, ponieważ sądzą, że jego zbrodnia zamordowania brata została ujawniona. Mówią, że może ten Bardiya rzeczywiście był jego bratem.

Znowu wszelkiego rodzaju tajemnice na ten temat. Herodot opowiada tę historię w ten sposób, że był to wypadek, ale zrządzenie Boże, że wsiadł na konia i jakimś cudem miecz dźgnął go w to samo miejsce, w którym dźgnął byka Apisa. Zatem według Herodota jego śmierć była odpłatą boską.

Nie wiemy, jak umarł. Nie wiemy dlaczego zmarł. Wiemy, że zmarł.

I tak mamy w Persji pewnego człowieka, który nazywa siebie bratem Kambyzesa. Mamy też innych ludzi, perskich szlachciców, którzy nie lubią tego gościa. A szczególnie tutaj mówimy o Dariuszu Wielkim, który opowiada nam, dlaczego i jak musiał obalić króla kłamstwa, tego Bardię, tego pseudobrata, przy pomocy kilku szlachetnych ludzi.

To wspaniała historia, sposób, w jaki ją opowiada Herodot, a napis w Behistun również mówi nam coś o tej historii. Możemy powiedzieć, że zjednoczył siedmiu wielkich szlacheckich książąt przeciwko Bardi i zawarli oni pakt, że następnie obalą Bardię, a następnie wybiorą między sobą następcę tronu królewskiego. Dariusz twierdzi, że jest kuzynem Cyrusa Wielkiego, co wydaje się dodawać mu wiarygodności jako nowego króla.

Ale sposób, w jaki zostaje królem, nie ma tak naprawdę nic wspólnego z jego rodowodem. I do tej historii dojdziemy za chwilę. Ale odkryliśmy, że kiedy zjednoczymy siedmiu książąt... Poświęć chwilę, aby opowiedzieć tę historię tutaj.

Według relacji Herodota siedmiu szlachetnych książąt postanowiło urządzić konkurs na nowego cesarza imperium perskiego. I postanowili to zrobić, używając swoich koni. A człowiek, którego koń jako pierwszy rano wyjdzie ze stajni, zostanie królem imperium perskiego.

Naprawdę nie brzmi to jak najlepszy sposób wyboru cesarza. Ale w pewnym sensie ma to w sobie coś z autentyczności, ponieważ wiemy, że Persowie naprawdę byli przywiązani do swoich koni i postrzegali je jako coś w rodzaju przedłużenia boskości i tego rodzaju rzecz. Ale w każdym razie koń Dariusza zdołał wyłonić się pierwszy dzięki kilku bardzo sprytnym machinacjom jego pana młodego.

I tak Dariusz zostaje królem imperium perskiego. Ludowi Persji i wielu podbitych przez nich terytoriów nie podobało się to. Lubili mieć wakacje podatkowe.

Ale Dariusz natychmiast ma na głowie serię buntów. Dlatego musi je odłożyć. Odkrywa również, że kilka greckich kolonii w Azji Mniejszej zdecydowało się obecnie potwierdzić swoją niepodległość.

I udaje mu się ich zmiążyć również pod władzą Persów. Kolejny dodatek do jego królestwa, Macedonia i Tracja, wkraczają w królestwo narodów greckich. Udało mu się również dodać te królestwa do swojego królestwa.

Tak więc, zanim skończył, Dariuszowi udało się zgromadzić potężne, duże królestwo. Niektóre z jego czynów są zapisane w inskrypcji Behistun. Ale o innych rzeczach dowiadujemy się z innych źródeł, ponieważ nawet niektórzy greccy historycy byli pod wielkim wrażeniem Dariusza.

Jedną z rzeczy, które zrobił, było ujednolicenie monet. Stworzył monetę zwaną żurawiem. Wiesz, nazwij to swoim imieniem.

Cóż, on to wymyślił, więc czemu nie? Ale jednej monety można było używać w całym imperium perskim. Po raz pierwszy ktoś pomyślał o zrobieniu czegoś takiego. Było to więc naprawdę niesamowite osiągnięcie, które później naśladowało i kopiowało wiele osób.

Kolejną rzeczą, którą zrobił, było zreorganizowanie imperium na 20, które nazywamy satrapiami lub które moglibyśmy nazwać regionami lub okręgami administracyjnymi. A nad każdym z nich umieścić namiestnika. A namiestnik pochodził z tego królestwa, z tego regionu.

Więc oni składali raporty, ludzie raportowali komuś, kto wyglądał jak oni, kto mówił ich językiem, kto znał ich kulturę. A potem ci szefowie satrapów, satrapowie, oczywiście złożyli raport bezpośrednio królowi. Stworzył pierwszy system pocztowy.

Przed czasami Dariusza, jeśli ludzie chcieli przekazać wiadomości z jednego miejsca do drugiego, na ogół mieli bardzo trudności z dotarciem do nich, ponieważ trzeba było korzystać z kilku różnych kanałów i tak dalej. Cóż, Dariusz stworzył system wykorzystujący pisarzy, którzy przemieszczali się z jednego miejsca do drugiego,

dzięki czemu wiadomość mogła zostać przeniesiona z jednej części imperium do najdalszych zakątków w naprawdę bardzo krótkim czasie. Brzmi znajomo? Był to model Pony Express, który przez bardzo krótki czas był używany w Stanach Zjednoczonych, ponieważ wkrótce został zastąpiony przez telegraf.

W każdym razie Pony Express był dosłownie wzorowany na systemie pocztowym Dariusza. Herodot zapisał coś na temat motta, jakim posługiwali się pisarze, które zostało przyjęte przez amerykański system pocztowy. Być może pamiętasz, że jeśli jesteś wystarczająco dorosły, ani deszcz, ani śnieg, ani ciemność nocy nie powstrzymają tych kurierów przed wyznaczonymi obchodami.

Ustalił także stosunek wartości złota do srebra, co było niezwykłym osiągnięciem, ponieważ oznaczało, że każdy wiedział, ile warte są jego pieniądze. Monety, ustalenie standaryzacji wartości złota i srebra, wszystko to stawia imperium na bardzo solidnych podstawach finansowych. Skodyfikował kodeksy prawne.

I to jest jedno z osiągnięć Dariusza, które naprawdę ma ogromne znaczenie dla Żydów. Zatem tutaj mamy to ogromne imperium rozciągające się od Indii aż do Egiptu. Może ze sto różnych grup etnicznych.

Wiele z nich miało swoje własne prawa. Wielu z nich miało swoje własne zwyczaje. A Dariusowi w większości nie przeszkadzało, że pozwalał ludziom mieć własne prawa i zwyczaje.

Chciał jednak skodyfikowania tych praw i zwyczajów. Chciał, żeby były ujednolicone. Weźmy na przykład Żydów tutaj jako świetny przykład.

Macie Żydów mieszkających w Judei. Masz Żydów mieszkających w Persji. Masz Żydów mieszkających w Egipcie.

Powiedzmy teraz, że Żyd mieszkający w Persji mówi: No wiesz, nie mogę pracować w sobotę, niedzielę ani poniedziałek, bo to są moje dni szabatu. Tak mówi moje prawo, bezczelne. Podczas gdy, wiecie, Żydzi w Judei mówią: Nie, to tylko sobota.

Skąd więc Dariusz ma wiedzieć, jakie są prawa Żydów? Cóż, chciał, aby wszystkie te prawa zostały skodyfikowane. A on chciał, żeby były ustandaryzowane. I stało się to polityką w całym imperium perskim.

Zobaczmy to później, gdzie będzie to odtwarzane ponownie. Ale dzięki tej polityce prawa Żydów stały się znacznie bardziej jednolitym zestawem działań. Wiedziałbyś, kim był Żyd w Persji.

Wiedziałbyś, kim był Żyd w Judei. Wiedziałbyś, kim był Żyd w Egipcie, ponieważ wszyscy przestrzegali tych samych praw. A to oczywiście jest tylko jeden naród, bo istniały też inne narody, wiele innych ludów.

Miał pewne podstawowe prawa, które wszyscy ludzie mieli rozumieć i szanować. Wiadomo, trzeba płacić podatki. Nie zabijaj swoich sąsiadów.

Nie wolno ci napadać na sąsiednią społeczność ani nic w tym rodzaju. Ale jednocześnie był skłonny pozwolić ludziom robić swoje, o ile było jasne, co ich interesuje. I jeszcze jedno: podobnie jak Cyrus zbudował wiele pałaców i wiele świątyń.

Zatem Dariusz mógł objąć władzę królewską w jakichś podejrzanych okolicznościach, ale chłopcze, oparł Imperium Perskie na naprawdę solidnych fundamentach, a jego osiągnięcia mogłyby zostać skopiowane przez wielu przyszłych cesarzy. A więc szczególnie niektóre rzeczy, które zrobił dla Żydów, a jedną z nich było to, że był tym, który wysłał Zorobabela do Jerozolimy, aby odbudował świątynię. Zorobabel był potomkiem króla Dawida.

I znowu obecność tego człowieka w Jerozolimie była w dużym stopniu powodem do radości. Mamy też proroków takich jak Zachariasz i innych, którzy są podekscytowani obecnością Zorobabela. I mamy ten wspaniały werset, który ludzie lubią cytować wyrwany z kontekstu, wiesz, nie siłą, nie siłą, ale moim duchem – mówi Pan.

No to przeczytaj całość. Te słowa kieruję do Zorobabela. Nie siłą i nie siłą, ale duchem moim zbuduje się ta świątynia, mówi Pan Bóg.

I mówi, że przed tobą wyboista droga, Zorobabelu. Uczynię tę drogę równiną. Obecnie w tym okresie świątynia została odbudowana.

To jednak trochę dziwne, ponieważ Zorobabel zniknął, gdy świątynia została ukończona. Nie wiemy, co stało się z Zorobabelem. Bardzo podobna sytuacja do sytuacji z Szeszbazarem, który przyszedł wcześniej.

Wydaje się, że po prostu zniknął z historii. Więc nie wiemy. Wiemy, że to on położył fundamenty świątyni.

Wiemy, że brał udział w jego powstaniu pod patronatem Dariusza. Ale najwyraźniej to nie on był odpowiedzialny za jego ukończenie. Więc jest to swego rodzaju tajemnica.

Zatem świątynia została ukończona za Dariusza i za jego czasów, czyli w roku 515 p.n.e. Zachęcał do standaryzacji praw żydowskich jako części całego procesu

standaryzacji. Być może to jego praca i polityka przyczyniły się do kanonizacji pism świętych.

Trochę później przyjdzie człowiek o imieniu Ezra. I zazwyczaj ludzie wskazują na Ezdrasza jako odpowiedzialnego za stworzenie czegoś w rodzaju pierwszej Biblii. Jednak moim zdaniem Ezdrasz jest beneficjentem procesu, który rozpoczął się za czasów króla Dariusza.

Zachęcał do rozprzestrzeniania się Żydów w całym imperium. Jak on to zrobił? Cóż, po prostu zapewniając bezpieczeństwo i tworząc możliwości. Żydzi mogli bezpiecznie udać się do Persji.

Mogli bezpiecznie udać się do Azji Mniejszej. Mogli bezpiecznie udać się do Egiptu. W każdym miejscu imperium Dariusza podróżowanie było w miarę bezpieczne.

Nie było wielkiego zmartwienia, że zostaniemy zaczepieni lub prześladowani ze względu na pochodzenie narodowe, ponieważ każdy jest częścią imperium perskiego. I tak swego rodzaju nacjonalizm dotyczący bycia częścią Persji w tamtym czasie. I możesz nawet wyrazić pozytywne uczucia na ten temat.

Jednym z wielkich wydarzeń i jednym z wielkich epizodów w historii świata jest pierwsze starcie Wschodu z Zachodem, wojny perskie. Jak widać na tej mapie, wzdłuż wybrzeża znajduje się kilka małych czerwonych plamek. A to wszystko są kolonie greckie, kolonie założone przez Greków w Azji Mniejszej.

Ale na tej dużej pomarańczy widać także, że wszystkie te małe greckie kolonie znajdują się w imperium perskim. A Grecy uważali, że Persowie, cóż, Grecy uważali, że to niewłaściwe, że Persowie dominowali nad Grekami, ponieważ Grecy byli narodem bardzo etnocentrycznym. Wiesz, każdy inny jest barbarzyńcą, jeśli nie jesteś Grekiem.

Cóż, w tamtych czasach wszyscy byli etnocentrykami, ale Grecy byli bardziej. Prawidłowy? Tak czy inaczej, wojny perskie tak naprawdę rozpoczęły się wraz z buntem w Milecie, który, jak sądzę, tutaj, na dole, jest trochę trudny do zauważenia, ale wydaje mi się, że jest tam na dole. Milet zbuntował się przeciwko imperium perskiemu w 500 roku p.n.e.

Persowie oczywiście stłumili bunt, co doprowadziło Greków do szaleństwa. Bo według ich sposobu myślenia Grecy mieli prawo być wolni od rządów barbarzyńców. W stłumieniu tego buntu również była pewna doza bezwzględności.

Dariusz postanawia rozszerzyć swoje królestwo na ziemie greckie. W 492 rpn.e wysłał floty do Grecji i musiał ponownie ustanowić kontrolę nad tymi królestwami, Tracją i

Macedonią, ponieważ udało im się na jakiś czas wyrwać spod panowania Persów. W trakcie odkrył jednak, że wody te mogą być bardzo zdradliwe.

I rzeczywiście, Persowie wielokrotnie przekonali się, że te wody mogą być bardzo zdradliwe. I stracił wiele swoich statków, które zostały rozbite o skały. Jedną z najbardziej znanych bitew zmagających jest Bitwa pod Maratonem.

Maraton odbywa się tutaj, w tej okolicy. A to, co się tutaj wydarzyło, było takie, że wojska perskie i wojska greckie walczyły faktycznie na kontynencie greckim. A Persowie zostali mocno pokonani przez Greków.

Według legendy biegacz przebiegł z Maratonu aż do Aten, aby przekazać wiadomość o zwycięstwie. A kiedy zakończył wyścig i powiedział, że wygraliśmy, natychmiast zmarł. Cóż, 26 mil z Maratonu do Aten.

I stąd oczywiście wzięła się nazwa 26-kilometrowego wyścigu zwanego Maratonem, który do dziś pochłania wiele ofiar. Cóż, może nie. Tak czy inaczej, w roku 487 Egipt zbuntował się przeciwko imperium perskiemu.

Zatem Grecy muszą zejść na dół, a raczej Persowie muszą zejść i zająć się stłumieniem buntu Egipcjan. Dlatego w tym czasie musieli przerwać wojny z Grekami. I tak kończy się pierwsza seria wojen perskich.

486 p.n.e. Dariusz zmarł na jakąś chorobę. Nie jesteśmy pewni co. Bardzo prawdopodobne przyczyny naturalne.

W tym momencie był już całkiem starym mężczyzną. Ale wiesz, wszyscy zawsze spekulują, że może został otruty lub coś w tym rodzaju. Ale mimo to możemy powiedzieć, że kiedy zmarł, imperium perskie było silne i przygotowane na długą historię dochodowego i, powiedziałbym, uporządkowanego panowania.

Niestety, nie stałoby się tak dlatego, że niektórzy z jego następców byli niekompetentni. Ale to jest trochę dalej w tym miejscu. Zatem jednym z pytań, które ludzie często zadają, jest: dlaczego małe armie greckie mogły pokonać znacznie większe armie perskie? Jak to mogło się stać? Cóż, po części to przesada.

Prawie na pewno armie greckie nie miały przewagi liczebnej wśród żołnierzy perskich 10 do 1, ale jakimś cudem udało im się pokonać ich wszystkich. Nie ma jednak wątpliwości, że armie greckie były w stanie pokonać często znacznie większe siły perskie. Jest ku temu wiele powodów.

Jednym z powodów był po prostu rodzaj uzbrojenia, jakiego używali żołnierze. Kawaleria perska zazwyczaj nie nosiła zbroi. Z drugiej strony Grecy byli dość ciężko opancerzeni.

I używali tych pięknych tarcz, tych długich mieczy i tych ładnych, długich włóczni. Inną rzeczą było to, że Grecy byli zazwyczaj bardzo dobrze wyszkolonymi, zaprawionymi w bojach weteranami. Powodem jest to, że Grecy zawsze ze sobą walczyli.

Jedyną rzeczą, której Grecy nienawidzili bardziej niż siebie nawzajem, byli cudzoziemcy. Ale Ateńczycy nienawidzili Spartan. Spartanie nienawidzili Ateńczyków.

Obaj nienawidzili Tebańczyków. Nienawidzili Koryntian. Tam na górze wszyscy się nienawidzili.

Ciągle walczyli. I wszyscy nieustannie przygotowywali się do bitwy. Wszyscy przygotowywali się do wojny.

Uważano ją za jedną z najwspanialszych i właściwie jedyną rzeczą, jaką mógł zrobić prawdziwy mężczyzna, było zostać wojownikiem w Grecji. Cóż, nie tak bardzo w Persji. Persowie byli dość wyluzowani.

Faktem jest, że większość ich armii składała się z poborowych, ludzi najemnych. Walczyli więc także o różne rzeczy. Mamy Greków, którzy walczą o swoją dumę narodową, aby chronić swoją grecką wyższość.

A armie perskie walczą o pieniądze. Tak więc, przy tych różnych rodzajach motywacji, a także różnych rodzajach treningu i wreszcie różnych rodzajach taktyk, jedną z rzeczy, o których porozmawiamy nieco później, jest użycie falangi, która była niezwykle skuteczną bitwą technika. Grekom udało się odeprzeć i często podbić znacznie większe siły.

Tak więc po śmierci Dariusza jego następcą zostaje człowiek o imieniu Kserkses. A Kserkses zasłynął dzięki filmowi „300” i jego przedstawieniu jako podającym się za boga i tym podobne. Kserkses nigdy nie twierdził, że jest bogiem.

Królowie perscy nie uważali się za bogów. To tak, prawdę mówiąc, bardziej greckie. W każdym razie Kserkses panował przez 20 lat, od 485 do 465 p.n.e.

Jest to bardzo prawdopodobne, że to jego zdjęcie, bo nie mieliśmy zbyt wielu dobrych zdjęć Kserksesa. Wiele zdjęć zaginęło później na różne sposoby. Ale był on synem Dariusza i kobiety imieniem Atossa, która była córką Cyrusa Wielkiego.

Zatem ma znacznie większe prawa do tronu niż jego ojciec. Jednak jego pierwszym zadaniem, gdy zostanie królem, będzie stłumienie buntów w Egipcie. Potem zbuntowali się także Babilończycy.

W tym miejscu odkrywamy, że Kserkses jest innym typem człowieka niż jego dziadek Cyrus czy jego ojciec Dariusz. O wiele bardziej bezwzględny facet na swój sposób. W Babilonie nie tylko bezlitośnie stłumił bunt i był znany z wymordowania wielu ludzi, ale wziął posąg Bela, czyli Marduka, głównego boga Egipcjan, i przetopił go żużel, aby całkowicie upokorzyć lud Babilonu.

Pamiętajcie, oczywiście, że Cyrus Wielki miał ten cudowny sen o tym, jak Marduk go wezwał, wziął za rękę i poprowadził do Babilonu. A teraz mamy Kserksesa topiącego swój posąg. Swojej pierwszej inwazji na Grecję dokonał w 480 rpn, od 480 do 479.

Jest w pewnym sensie sławny dzięki tej wspaniałej bitwie na przełęczy Termopile. Ten został wyidealizowany i wyidealizowany, ale zasadniczo historia jest taka, że perskie wojska Kserksesa maszerują w głąb lądu, kierując się w stronę Aten. A Ateńczycy musieli ewakuować swój lud, ponieważ bali się wszystkich okropnych rzeczy, które ci niegodziwi Persowie wyrządzą ich narodowi.

Kiedy Ateńczycy ewakuowali swój lud, oddział Spartan, składający się z 300 spartańskich żołnierzy, zdecydował się odeprzeć ich na przełęczy, Przełęczy Termopile. I zgodnie z historią udało im się ich powstrzymać przez kilka dni, dopóki Ateńczykom nie udało się ewakuować miasta. Każdy Spartanin zginął w bitwie, z wyjątkiem jednego.

I tak się wstydził, że nie umarł, że się zabił. Tak, to jest historia według Greków. I, wiesz, potraktujemy to jeszcze raz z przymrużeniem oka.

Według Greków, gdy Kserkses dotarł do Aten, zniszczył miasto, splądrował je, spowodował całkowitą katastrofę i doszczętnie spalił wszystkie wielkie miasta.

Po raz kolejny jest to zdaniem Greków. I po raz kolejny podchodzimy do tego z przymrużeniem oka. A jednym z powodów jest to, że nie ma dowodów archeologicznych na to, że faktycznie coś takiego kiedykolwiek zrobiono, prawda? Wiesz, oto jedno z dobrych zastosowań archeologii.

Nie ma dowodów na to, że faktycznie spalił Ateny. I wydaje się to trochę nie w porządku, że Persowie dali się bezmyślnie zniszczyć. Z wyjątkiem, oczywiście, bożków Marduka i ludzi, którzy się przeciwko nim buntowali.

W końcu po raz kolejny musieli się wycofać. Doszło do bitwy, bitwy morskiej pod Salaminą. A to przerodziło się w katastrofę dla Persów.

To sposób, w jaki historia jest opowiadana. Grecy mieli mniejsze statki niż statki perskie. Perskie statki były bardzo duże i niezbyt zwrotne.

Persom udało się zwabić grecką flotę na obszar płytkich wód i miejsce trudne do żeglowania. A potem Grecy po prostu zacisnęli na nich szczypce. Prawie unicestwili ich flotę.

I wierzę, że Grecy znów opowiadają wspaniałe historie na ten temat. Ale jedna z historii głosi, że jednym z nielicznych bohaterów tej bitwy morskiej była kobieta-dowódczyni jednego z perskich statków. I Kserkses zrozpaczony powiedział: Moje kobiety stały się mężczyznami, a moi mężczyźni stali się kobietami.

W każdym razie Kserkses został zmuszony do powrotu na wschód, ponieważ Babilończycy zbuntowali się ponownie. Zastanawiam się dlaczego. Czy może to mieć coś wspólnego z faktem, że stopił posąg ich boga? Może.

Tak czy inaczej, pozostałe siły perskie i pozostałe siły perskie w Grecji zostały pokonane w bitwie pod Plataea, co jest niezwykle, ponieważ tak naprawdę nie jest zbyt często emitowane w powietrzu. Wiesz, nikt nie nakręcił żadnego wielkiego filmu o Plataea ani nic takiego. Żadnych komiksów i tym podobnych.

I nawet Grecy nie przywiązywali do tego zbyt dużej wagi. Ale tak naprawdę ta bitwa była sygnałem odwrócenia się losów. Ponieważ rzeź wojsk perskich w Plataea była w zasadzie sygnałem śmierci dla perskich najazdów na Grecję.

Innym przykładem Kserksesa, który moglibyśmy nazwać nietolerancją, nazwałbym to raczej przykładem jego pobożności, był napis daiva. Daiva to słowo indo-aryjskie, słowo perskie. Jest to prawdopodobnie powiązane ze słowem deus, które oznacza, wiesz, Bóg.

Ale to odnosi się do boskiego ducha. A dla Zoroastrian daiva były demonami. Zoroastrianizm, porozmawiamy o tym za chwilę.

Jednak w czasach Kserksesa zaratusztrianizm stał się główną religią imperium perskiego. W przeważającej części zaratusztrianizm był religią bardzo tolerancyjną. Ale mieli swoje granice.

A oddawanie czci demonom, jak je uważali, było jednym z tych ograniczeń. I tak mamy ten wspaniały napis od króla Kserksesa, który mówi, że kiedy zostałem królem, wśród tych krajów był jeden, który był w stanie buntu. Ahura Mazda, to wielki bóg Zoroastrian, niósł mi pomoc.

Dzięki łasce Ahury Mazdy uderzyłem ten kraj i sprowadziłem go na swoje miejsce. A wśród tych krajów było miejsce, gdzie wcześniej czczono demony, daiva. Potem, dzięki łasce Ahury Mazdy, zniszczyłem to sanktuarium demonów.

I oznajmiłem, że demonom nie należy oddawać czci. Wow, ingerencja religijna, co? Tam, gdzie wcześniej czczono demony, tam czciłem Ahurę Mazdę we właściwym czasie i we właściwy sposób. Była też inna sprawa, którą zrobiłem źle, a którą zrobiłem dobrze.

Wszystko, co zrobiłem, zrobiłem dzięki łasce Ahury Mazdy. Ahura Mazda niósł mi pomoc, dopóki nie ukończyłem pracy. Tak więc widzimy granice perskiej tolerancji.

Wiecie, oddawanie czci bogom, a oni mieli tendencję do myślenia o głównych bogach innych narodów jako o różnych przejawach Ahury Mazdy. Więc całkiem nieźle dogadywali się z Żydami, co było w pewnym sensie interesujące. Zajmiemy się tym nieco szerzej później.

Jednak istoty, które w religii zoroastryjskiej uważały za demony, nie tolerowały kultu tych duchów. Kilka innych rzeczy, których dokonał Kserkses. Cóż, Kserkses był żonaty z kobietą o imieniu Amestris, córką Otanesa, który był jednym z siedmiu szlachciców odpowiedzialnych za wyniesienie Dariusza na urząd cesarza.

Amestris, dodałbym, nie była osobą, z którą chciałbyś się ożenić. Była naprawdę jedną z największych ryjówek w historii. Można powiedzieć, że jednym z jej wielu osiągnięć była informacja, że jej mąż miał romans, co, jak wiecie, było w tamtych czasach dość powszechne.

Kazała okaleczyć matkę kobiety, z którą miała romans, odciąła jej nos i pierś, po prostu całkowicie ją okaleczyła i wysłała ją publicznie w ten sposób ze wstydem, jako sygnał dla męża, aby tego nie robił znowu coś takiego. A także po prostu po to, by pokazać swoją dominację nad innymi rodzinami szlacheckimi, bo nie tak traktowano szlachtę w Persji, wiesz. Później dowiadujemy się, że pod koniec jej życia, aby zachować ducha na życie pozagrobowe, gdy wiedziała, że jest bliska śmierci, kazała pochować grupę szlachetnych młodych mężczyzn do góry nogami w ziemi jako składanie ofiar bogom podziemnego świata.

To nie brzmi jak Zoroastrianin. Ale w każdym razie, kto wie, może to być grecka propaganda. Ale w każdym razie wszyscy uważali, że to bardzo przerażająca kobieta, a nie taka, z którą chcesz zadzierać.

Kolejną rzeczą, którą zrobił, było zbudowanie bramy wszystkich narodów i sali 100 kolumn w Persepolis. Persepolis było jednym z największych miast starożytnego świata, a Kserkses był odpowiedzialny za szereg projektów budowlanych, które uczyniły je tak spektakularnym. Ukończył Apadane, pałac Dariusza i skarbiec, które zaczął Dariusz, ale nie ukończył.

Zbudował własny pałac, oczywiście dwa razy większy od pałacu swojego ojca. Został zamordowany w 465 roku p.n.e. przez niejakiego Artabanusa, który był dowódcą

królewskiej straży przybocznej, która była wówczas prawdopodobnie najpotężniejszą pozycją na dworze, przy pomocy królewskiego eunucha. I to jest jedna z rzeczy, która odtąd stanie się tematem przewodnim w Persji, a mianowicie rola tych królewskich eunuchów.

Ponieważ ci goście są potężni, wpływowi i niebezpieczni, ponieważ wygląda na to, że nie mają nic do stracenia. Ale jedną z innych rzeczy, która jest oczywiście ważna w przypadku Kserksesa, szczególnie dla Żydów, jest to, że historia Estery rozgrywa się za panowania Kserksesa. Muszę przyznać, że bardzo trudno jest historycznie pogodzić historię Estery z tym, co wiemy o historii Persów.

Wielu uczonych próbowało tego dokonać i wiele problemów zostało rozwiązanych. Ale myślę, że jedynym problemem, który nie został rozwiązany, jest fakt, że według kilku różnych historyków żoną Kserksesa była ta paskudna pani imieniem Amestris, a nie Żydówka Estera. Dopóki więc ktoś nie wpadnie na jakieś sprytne rozwiązanie tego problemu, trzeba powiedzieć, że pytanie, czy Esterę należy traktować jako historię, czy może raczej przypowieść, powinno pozostać kwestią otwartą.

Artakserkses panował od 465 do 424 p.n.e., czyli w rzeczywistości panował dość długo. Jest synem Kserksesa i Amestris i przejął władzę po zamordowaniu Kserksesa. Myślę, że w tym momencie Persowie mieli już dość Greków.

Zdecydowali, że próba jakiegokolwiek podboju Grecji nie wchodzi w rachubę. Zamiast więc bezpośrednio atakować Grecję, Artakserkses dał dużo pieniędzy różnym małym królestwom i królestwom, które zbuntowały się przeciwko Grekom. Kurczę, to brzmi znajomo dla każdego, kto wie cokolwiek o współczesnej polityce, ale w zasadzie mogliby stwierdzić: och, to nie my, naprawdę, poważnie, nie mieliśmy z tym nic wspólnego, wiesz? I to jest jak, cóż, dlaczego te włącznie mają nadruk w Persepolis na boku, wiesz? Więc tak, Persowie zachęcali ludzi do buntu przeciwko greckim rządóm, ale sami tego nie robili.

Podpisał traktat z Atenami i Argos w 449 r. p.n.e., w zasadzie mówiąc, że nie będziemy wam przeszkadzać, a wy nie będziecie przeszkadzać nam. W tym momencie wiemy, że zaratusztrianizm był bardzo wyraźnie religią imperium perskiego, religią państwa. I to było właściwie dobre dla Żydów, niezbyt dobre dla ludzi, którzy czcili daivę, czyli rzeczy, które ludzie uważali za demony.

Ale dla Żydów wyszło to całkiem nieźle, bo jak będziemy mówić o następnym wykładzie, było wiele podobieństw między zaratusztrianizmem a judaizmem, co czyniło te religie w pewnym sensie bardzo kompatybilnymi. I tak było tam wiele podstaw do dialogu. I oczywiście jedną z najważniejszych rzeczy, jakie zrobił dla Żydów, było zlecenie wykonania dzieła zarówno Ezdraszowi, jak i Nehemiaszowi.

W tym czasie Ezdrasz udał się do Judy i oczywiście jego historia jest opisana w Biblii, więc nie musimy jej szczegółowo omawiać. Jednak Ezdrasz podjął się zasadniczo zadania przekazania praw Mojżesza mieszkańcom Jerozolimy. I jedna z rzeczy jest niezwykła, gdy czytacie Księgę Estery, gdy Ezdrasz stał przed ludem i czytał prawa Mojżesza, i jest tam napisane, że ludzie płakali i rozdarli swoje szaty, ponieważ powiedzieli: „Nie zrobiliśmy tego”. nie wiem takich rzeczy.

Zastanawiasz się, jak mogli o tym nie wiedzieć? Być może w tamtych czasach Biblia nie leżała na półce każdego człowieka. Więc tak, i nie tylko niektórzy ludzie twierdzili, wiesz, że to tylko księga Ezdrasza. Jak możemy temu zaufać? Cóż, właściwie mamy pewne dowody archeologiczne potwierdzające niektóre z tych twierdzeń i porozmawiamy o tym za chwilę.

Nehemiasz jest oczywiście odpowiedzialny za odbudowę muru Jerozolimy. I jak mówiłem wcześniej, uznano to oczywiście za niezbędne. Wiemy, że sąsiedzi Judei, ówczesnej Judy, czyli Jehudu, jak to było znane w okresie perskim, sąsiedzi Jehudu nie chcieli odbudowy tego muru, ponieważ oznaczałoby to ponowne powstanie miasta Jerozolimy.

Stawało się miastem. Stało się to możliwe do obrony. Stawało się miejscem, w którym ludzie mogli być dumni z tego, kim są i gdzie mieszkają.

Było więc dużo sprzeciwu, ale pod rządami Artakserksesa Żydzi otrzymali środki, których potrzebowali, aby móc dokończyć budowę tego muru. Tak więc po czasach Artakserksesa weszliśmy w tak zwaną fazę kulturową imperium perskiego. W tym czasie tak naprawdę nie byli zainteresowani podbojami i tak naprawdę nie byli nawet zbyt zainteresowani administracją.

Nazywamy to fazą kulturalną ze względu na wiele projektów budowlanych, dzieł sztuki, literatury i innych rzeczy, które w tej epoce zostały w pewnym sensie ulepszone i rozszerzone. Niewiele jest wielkich osiągnięć tych ludzi. Dariusz II panował przez 20 lat.

Wiemy, że pomagał Spartanom, gdy toczyli wojnę z Ateńczykami, co było w pewnym sensie ironią losu po tej całej bitwie pod Przełęczą Termopilami. Artakserkses II w latach 404–358 zbudował wiele świątyń i włożył mnóstwo pieniędzy w pomoc różnym miejscom w swoim imperium w odbudowie i gloryfikowaniu domów swoich bogów. Ale w tym momencie zgnilizna była już w samym sercu imperium perskiego.

Jak już mogłem trochę zasugerować, Persowie nie byli szczególnie agresywnymi ludźmi. Nie byli to naród wojowniczy. W tym momencie w większości żyli z osiągnięć Dariusza i Cyrusa przed nim, co, jak wiecie, jest dobrą podstawą.

Ale ludzie w tym okresie, byłem jednym z moich profesorów na studiach podyplomowych, powiedział, wiesz, w pewnym sensie idealizujemy tych ludzi, ale spójrzmy prawdzie w oczy, byli tyranami, szczególnie jeśli chodzi o ostatniego z cesarzy. Ci ludzie byli bardzo niekompetentni i bardzo dobrzy w złym zarządzaniu imperium i jego zasobami. Artakserkses III, od 558 do 338 p.n.e., rozpoczął swoje panowanie od zamordowania swoich braci.

Ośmiu z nich to przyrodni bracia. To brzmi jak historia z Księgi Sędziów. W ten sposób zabezpieczył swój tron.

Udało mu się odbić Egipt, więc trzeba mu to przyznać. Ale zmarł prawdopodobnie w wyniku otrucia przez człowieka o imieniu Bagoas . I ten facet pojawia się raz po raz.

Ten koleś Bagoas był dworskim eunuchem. I po raz kolejny eunuchowie stają się w tym momencie bardzo znaczący w życiu perskiej polityki. Wiesz, trochę o eunuchach.

Nie chcesz znać historii o tym, jak zostali eunuchami, bo to trochę makabryczne. Były dwie główne metody i żadna z nich nie była przyjemna. Ale bardzo często, gdy jakiś naród podbijał inny naród, częścią daniny byli młodzi chłopcy, którzy zostali przekształceni w eunuchów.

Wykastrowani mężczyźni, którzy rzekomo mieli służyć jako lojalni poddani i słudzy. Można było im powierzyć wiele obowiązków, ponieważ nie trzeba było się martwić, że będą próbowali zbudować dynastię. Wiesz, jeśli jesteś eunuchem, nie będziesz mieć dzieci, które będziesz musiał później kontynuować.

A w tamtych czasach, jeśli nie było dzieci, które mogłyby kontynuować twoje dziedzictwo, naprawdę nie było powodu, aby być niesamowicie ambitnym. Zatem eunuchom powierzano wiele obowiązków, a jednym z nich była oczywiście opieka nad haremem. Ale są też inne obowiązki.

Często eunuchowie byli podczaszymi. Było to pytanie dotyczące na przykład roli Nehemiasza, który był podczaszym króla. No wiesz, był czy nie był eunuchem? Ale to nie jest pewne.

Nie wiemy. Jednak eunuchowie, ponieważ często ufano im, że nie będą buntowniczy, zajmowali stanowiska charakteryzujące się dużą władzą. A ten facet, Bagoas , najwyraźniej był jednym z najbardziej przebiegłych .

Można powiedzieć, że był na swój sposób twórcą królów, a także zdobywcą królów, ponieważ jest bardzo prawdopodobne, że brał udział w zabójstwie Artakserksesa III. Artakserkses IV, 338–336, panował tu bardzo krótko. Został zamordowany przez Bagoasa i tego wiemy na pewno.

Dariusz III, 336 do 330. Został osadzony na tronie przez Bagoasa . Jest takie powiedzenie kogoś, kogo być może znasz, które mówi, że kto mieczem wojuje, od miecza umrze.

Cóż, Darius zmusił Bagoasa do odebrania sobie życia, w zasadzie dał mu wybór: albo się zabijesz, albo ja cię zabiję. A Bagoas się zabił i to wyeliminowało go z pola widzenia. Ale poza tym jego panowanie jest godne uwagi tylko ze względu na sposób, w jaki się zakończyło, ponieważ został podbity przez Aleksandra Wielkiego, a jego panowanie w rzeczywistości oznaczało koniec imperium perskiego.

To powiedziawszy, trochę o następstwach Imperium Perskiego. Na Zachodzie niewiele wiemy o Persach. Nie myślimy o nich zbyt wiele, ponieważ historię piszą zwycięzcy, a zwycięzcami byli Grecy, Rzymianie i Zachód.

Dlatego nie myślimy zbyt wiele o tym, co faktycznie się wydarzyło i co spotkało Persów. Ale tak naprawdę, po dniach upadku Imperium Perskiego, nie możemy się z tymi ludźmi pożegnać, bo wciąż byli Medowie, wciąż byli Persowie, a w tamtym regionie był jeszcze inny lud Indo-Aryjczyków. Imperium Achemenidów już nie istniało.

Aleksander Wielki miał zamiar położyć temu kres w 332 roku. Jednak Persowie pozostali światową potęgą tak naprawdę przez wiele nadchodzących stuleci. Przede wszystkim istniało Imperium Partów.

Tak naprawdę Imperium Partów rozpoczęło się w roku 247 p.n.e. A więc około 100 lat, a nie całkiem 100 lat po czasach Aleksandra Wielkiego. Trwało do 242 r. n.e.

To długi czas. Rzymianie nieustannie uderzali głowami w Partów. Zostało założone przez irańskie plemię Parni.

Po raz kolejny były to ludy indoaryjskie spokrewnione z Medami, które były spokrewnione z Persami. Stylizowali się na Imperium Achemenidów i zasadniczo próbowali wzorować swoje panowanie na Achemenidach. W pewnym momencie udało im się podbić prawie cały Bliski Wschód i odegrali później bardzo ważną rolę w sprawach żydowskich, także za czasów niejakiego Heroda Wielkiego.

Imperium Sasanidów. Po dniach i upadku Imperium Partów powstało kolejne imperium perskie zwane Sasanidami. Właściwie nazywali siebie Drugim Cesarstwem Perskim, ponieważ to faktycznie miało swoje centrum w Persji.

Po raz kolejny było to niezwykle miejsce. Imperium Sasanidów trwało aż do podbojów muzułmańskich. Ale w Imperium Sasanidów miał miejsce cudowny rodzaj fluorescencji kultury.

Społeczność żydowska w tym regionie, znanym obecnie jako Iran, w regionie Persji, doskonale prosperowała pod rządami Sasanidów. Czasami chrześcijanie byli bardzo szanowani. Innym razem byli prześladowani, ale to trwało tam i z powrotem.

Ale w tej epoce istniał ten wspaniały rodzaj dawania i brania. Zarówno Imperium Sasanidów, jak i Imperium Partów były świadomymi państwami zoroastryjskimi. Jednak ze względu na religię zoroastryjską byli bardzo tolerancyjni wobec innych ludów.

To trochę ironiczne. Zoroastrianie zostali niemal doprowadzeni do wyginięcia. Nadal istnieją.

Nadal możesz je znaleźć. Ale prawie doprowadzeni do wyginięcia w wyniku prześladowań w niektórych państwach muzułmańskich, ponieważ nie są uważani za naród księgi. Zatem w rozumieniu muzułmańskim i mówię tu oczywiście o radykalnym islamie, a nie o waszym bardziej umiarkowanym islamie.

Ale pomysł był taki, że religie monoteistyczne, zwłaszcza religie księgi, Żydzi, chrześcijanie i niektóre inne małe sekty, które twierdzą, że czczą Jana Chrzciciela i naśladują Jana Chrzciciela, były tolerowane, ponieważ wszystkie były postrzegane jako niekompletne, pozbawione objawienia, ale można je było wykupić. Być może pewnego dnia nauczą się Koranu i nauczą się rozpoznawać proroka. Z drugiej strony Zoroastrian nie uważano za ludzi księgi.

Dlatego też cierpią z powodu licznych prześladowań ze strony bardziej radykalnych państw islamskich. Tak więc pod rządami imperiów zoroastryjskich Żydzi kwitli, a chrześcijaństwo było zazwyczaj tolerowane. Kiedy było to tolerowane, mogło się rozwijać, mogło eksplorować wiele intelektualnych zajęć, a wiele tego rodzaju okazji do łączenia się i rozwoju różnych narodów i ludów pojawiło się tam pod parasolem i ochroną Sasanidów Królestwo.

Zatem następnym razem porozmawiamy trochę o kulturze perskiej, a trochę więcej o religii zaratusztrijskiej i jej wpływie na judaizm w nadchodzących latach.

To jest Tony Tomasino, a jego nauki dotyczyły judaizmu przed Jezusem. To jest sesja 3, Imperium Perskie.